

**Reactie van de Regionale Regulators op het modelcontract DNB-FSP voor
het product "R1 Laagspanning"**

van 9 februari 2018

1. Context

1.1. Modelovereenkomst voor R1 LS is een testcase

Primaire reserve (R1) of Frequency Containment Reserve (FCR) is een ondersteunende dienst van de transmissienetbeheerder Elia die ze inzetten om de frequentie van het elektriciteitsnet constant op 50 Hz te houden. De **frequentiesturing** gebeurt door de automatische detectie van frequentieschommelingen van de eenheden die de dienst leveren en de aanpassing aan hun verbruik of productie, die zij binnen de 0 tot 30 seconden uitvoeren in functie van de frequentieschommeling.

De DNB's gebruiken voor hun **contractuele relatie met de dienstverleners van flexibiliteit** een modelcontract. Deze overeenkomst legt de modaliteiten en aansprakelijkheden vast rond de taak van de DNB voor het bewaken van de operationele veiligheid, alsook afspraken rond uitwisseling van meetgegevens en andere gegevens.

Er bestaat een modelovereenkomst tussen de DNB en de Dienstverlener van Flexibiliteit¹ voor deelname aan primaire reserve voor distributienetgebruikers op het MS-/HS-elektriciteitsdistributienet. De regionale regulatoren gaven hier al meermaals commentaar op².

Synergrid ontving de vraag van verschillende marktpartijen om het leveren van primaire reserve mogelijk te maken op het laagspanning-elektriciteitsdistributienet. Dit is omdat de TNB in 2017 de productspecificaties van FCR herzag om het open te stellen naar alle technologieën (ook vraagrespons en opslag-eenheden), alsook alle spanningsniveaus (inclusief LS). Hierna gaan de regionale regulatoren niet verder in op bemerkingen rond productspecificaties, maar leggen we de focus op de (contractuele) relatie tussen de DNB en de FSP en de mogelijke impact hiervan op de LS-distributienetgebruiker.

Flexibiliteit op het laagspanningsnet is momenteel nog zeer beperkt en **het openstellen van de primaire reserve is een eerste, belangrijke testcase.** Een **aantal kwesties** zoals het oplossen van de problematiek van de energieoverdracht en de noodzaak aan kwartiergemeten meetgegevens **is voor FCR niet van toepassing.**³ Bijgevolg zou dit een veel eenvoudigere implementatie mogelijk maken, ook al liet Synergrid per brief⁴ weten dat er **nieuwe kwesties opduiken specifiek voor laagspanning** zoals het toepassen van de regelgeving voor privacy, een impact op de operationele veiligheid vooral voor de spanningskwaliteit en op termijn de schaal van de gegevensbehandeling, indien er veel DNG zouden deelnemen aan dit product.

De regionale regulatoren zijn tevreden dat Synergrid een opening maakt, alsook zich constructief opstelt door **oplossingen te zoeken** voor de bovenvermelde issues. Synergrid stelt **lessen te willen trekken** voor de (potentiële) grootschalige deelname van DNG aan flexibiliteit op laagspanning, die de uitrol van digitale meter mogelijk zal maken. De **regionale regulatoren wensen graag op de hoogte te blijven** van deze “lessons learnt”.

¹ Flexibility Service Provider of FSP, in dit geval leverancier van de ondersteunende dienst R1. De FSP kan zowel een (onafhankelijke) aggregator, een netgebruiker of een Evenwichtsverantwoordelijke zijn.

² Zie ADV-2016-05 en ADV-2016-07

³ Hoofdzakelijk doordat er geen impact is op de Evenwichtsverantwoordelijke en omdat er specifiek technologie gebruikt wordt voor het meten van de frequentie op seconden-basis. Voor een uitgebreide bespreking verwijzen we naar §3 van ADV-2016-05.

⁴ Brief van Synergrid op 09/10/2017 “Verwachtingen rond de toepassing van flexibiliteit op het laagspanningsnet”

1.2. Openbare raadpleging

Op 1 december 2017 ontvingen de regionale regulatoren per mail het voorstel van Synergrid voor een modelcontract ter commentaar.

Synergrid organiseerde een openbare raadpleging tussen 10 en 31 oktober 2017 van de draft van deze overeenkomst. De opmerkingen van 3 belanghebbenden (belangenorganisaties, 2 FSP's) werden bijgevoegd in een Excelbestand, alsook de motivatie van Synergrid waarom er wel of niet werd rekening gehouden met deze opmerkingen. In totaal ontving Synergrid 13 opmerkingen van de belanghebbenden.

Op de FORBEG-meeting van 19 december 2017 werd beslist om een **gemeenschappelijke reactie** van alle regionale regulatoren op te stellen.

Zie Bijlage:

- het voorgestelde modelcontract
- Consultatierapport Synergrid
- Toelichtingsnota Synergrid per brief

2. Reglementair kader

2.1. In Vlaanderen

Art. IV.4.5.1 §6 van het TRDE bepaalt in de huidige versie (2015) dat de leverancier van ondersteunende diensten met DNG een contract moet afsluiten met de DNB. De VREG wil echter wijzen op MEDE-2017-03⁵. In deze mededeling maakt de VREG op vraag van een marktpartij de interpretatie dat **dit artikel niet van toepassing is op laagspanningsnetgebruikers**. De VREG denkt wel dat **het huidige kader moet verduidelijkt worden** voor flexibiliteit op laagspanning en deed hiervoor ook een eerste voorstel in de consultatie voor de herziening van het TRDE in CONS-2017-02⁶. De VREG verwerkt momenteel de reacties op deze consultatie en zal in Q2 2018, een nieuw voorstel ter consultatie voorleggen. Het is echter nu al duidelijk dat **de nieuwe versie van het TRDE pas na het einde van de looptijd van het modelcontract van toepassing** zal zijn. Bijgevolg moet men het volgende commentaar zien als een **aanbeveling, maar is deze niet bindend**. Voor een verdere, inhoudelijke bespreking van de noodzaak aan een modelcontract voor primaire reserve verwijzen we naar §3.1.

2.2. In Wallonië

La CWaPE rappelle qu'elle n'est pas habilitée à approuver le contrat R1 basse tension. Les remarques reprises ci-dessous doivent dès lors être comprises comme des recommandations et non comme le résultat d'un examen de la conformité du contrat FSP-DSO au cadre légal.

⁵ <http://www.vreg.be/sites/default/files/document/mede-2017-03.pdf>

⁶ <http://www.vreg.be/nl/document/cons-2017-02>

2.3. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontbreekt op het moment van deze reactie wetgeving betreffende de deelname van een Flexibiliteit Service Provider verbonden met het distributienet en het aanbieden van ondersteunende diensten aan de hoogspanningsnetbeheerder.

De wetgeving wordt echter herzien en voorziet een basis waarmee de mogelijkheid voor de activiteit van een FSP geboden wordt. In deze toekomstige wetgeving zal Brugel ook de competentie hebben bepaalde documenten van Synergrid zoals dit modelcontract goed te keuren.

De opmerkingen door Brugel hierna vermeld zijn niet bindend.

3. Bespreking van het modelcontract

3.1. Algemeen: overeenkomst of meldingsplicht voor primaire reserve

In het algemeen zijn de VREG en CWaPE van mening dat de wenselijkheid van een FSP-DSO-contract zich scherper in vraag stelt voor het beheer van de toegang van de DNG tot R1 dan voor andere ondersteunende diensten.. Synergrid geeft in §2.2 van de toelichtingsnota een uitgebreide motivatie waarom zij de hantering van een modelcontract DNB-FSP voor R1 op laagspanning wel noodzakelijk vinden.

Dit is deels een reactie op MEDE-2017-02 waarin de VREG antwoordt op de vraag van een marktpartij of een contract noodzakelijk is voor primaire reserve volgens de geldende regelgeving. De VREG ging in het consultatievoorstel van het nieuwe TRDE hierop verder door te stellen dat een modelcontract FSP-DNB niet noodzakelijk is voor primaire reserve en dat enkel een meldingsplicht kan volstaan.

Synergrid maakte simulaties die aantoonde dat er in extreme omstandigheden wel een impact kan zijn op de spanningskwaliteit bij R1 activiteiten. Bijgevolg begrijpt de VREG de nood om een procedure op te stellen om de operationele veiligheid te bewaken (in hoofdzaak de spanningskwaliteit-zie §3.4.2), maar we denken dat **dit ook kan onder de vorm van een technisch voorschrift, bepalingen in het technisch reglement of andere**. De basis hiervoor en de bijhorende aansprakelijkheden zouden we bijvoorbeeld kunnen voorzien in een herformulering van het al voorgestelde artikel uit het TRDE in combinatie met de meldingsplicht.

Synergrid verwijst ook naar verschillende artikels uit de Guideline on Electricity Balancing en het artikel 182 "Op het DSB-net aangesloten reserve leverende groepen of eenheden" uit de System Operation Guideline⁷ die de DNB het recht geven om beperkingen op te leggen bij de prekwificatie of bij de activatie van Ondersteunende Diensten, indien de operationele veiligheid in het gedrang komt. Het artikel spreekt echter over "voorschriften met betrekking tot informatie-uitwisseling" of "toepasselijke procedures". Nergens vermeldt men expliciet dat dit via een modelcontract moet gebeuren.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1485&from=EN>

De VREG begrijpt dat Synergrid op korte termijn een modelcontract verkiest omdat het gewestelijk regelgevend kader voor flexibiliteit bij LS DNG nog niet geïmplementeerd is zowel in de hoogste regelgeving, als in het technische reglement (zie §2.1). De VREG hoopt dat hierin verandering komt door de verschillende initiatieven (ontwerpdecreet flexibiliteit, herziening TRDE), maar dit zal in alle waarschijnlijkheid niet het geval zijn tijdens de looptijd van dit voorliggende contract. Daarom **kan de VREG akkoord gaan het voorstel van Synergrid zolang er geen duidelijke regelgeving is in het hoger kader**. Zoals reeds aangegeven, zal de VREG hiervoor zelf initiatief nemen voor een herziening van de betrokken artikels in het TRDE tijdens de publieke consultatie van Q2 2018.

3.2. Opmerkingen over privacy

Synergrid stelt in de toelichtingsnota bij het modelcontract terecht dat privacy een extra aandachtspunt is bij netgebruikers op laagspanning voor zover dit gaat over natuurlijke personen. Zo **moet de FSP** inderdaad **beschikken over een expliciet mandaat van de DNG** om flexibele toestellen te kunnen monitoren en aansturen.

De regionale regulatoren begrijpen dat het kader in evolutie is onder meer door het in voege gaan van de General Data Protection Regulation (GDPR) of Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) op 25 mei 2018. Er is daarom nog verder onderzoek nodig naar de volledige implementatie van het nieuwe kader, zoals Synergrid zelf ook aangeeft. De regionale regulatoren willen alvast wijzen op enkele aandachtspunten in het huidig contract:

- Onder “persoonsgegevens” verstaan we “iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon”. De EAN code van een natuurlijk persoon is een unieke sleutel gelijkaardig aan het rijksregisternummer, IP adres, productnummer, ... en dus valt dat onder de definitie van persoonsgegeven. Die definitie is trouwens zeer breed. Voor **elk van deze gegevens is de GDPR/privacywetgeving van toepassing**. Synergrid geeft als antwoord op opmerking 4 van een belanghebbende in het consultatierapport, dat het geen gegevens over personen op een adres opvraagt, maar **het EAN-nummer en het adres zelf** die in de bijlage worden gevraagd, **moet men dus ook beschouwen als persoonsgegevens**.
- Artikel 7 vermeldt het volgende: *“De FSP vrijwaart de DNB voor elke claim met betrekking tot de inbreuk op de confidentialiteit van de gegevens of privacy van de betrokken netgebruikers, tenzij de DNB de confidentialiteitsbepalingen uit Art 8 niet heeft nageleefd.”*

Wanneer twee verwerkingsverantwoordelijken samen de doelstellingen en middelen van de gegevensverwerking bepalen (zgn. “joint controllers”), zijn zij verplicht een overeenkomst aan te gaan die hun respectieve plichten ten aanzien van overeenstemming met de GDPR bepaalt (zie artikel 26, lid 1 GDPR). In dat geval dragen zij nl. een gedeelde verantwoordelijkheid voor overeenstemming (“compliance”) met de verplichtingen die rusten op verwerkingsverantwoordelijken in de GDPR. Dergelijke overeenkomsten bevatten veelal bepalingen over hoe de betrokkenen hun rechten kunnen uitoefenen en de respectieve verplichtingen van elk van de gegevensverantwoordelijken om de noodzakelijke informatie aan betrokkene mee te delen. **Zij zijn enkel ontheven van deze verplichting indien Europees recht of nationaal recht reeds bepaalde respectieve plichten vastlegt.**

Het Belgisch recht bevat dergelijke dwingende bepalingen tot dusver niet, waardoor een overeenkomst tussen verwerkingsverantwoordelijken vereist is.

De Werkgroep Artikel 29 voor de bescherming van persoonsgegevens heeft in het verleden (voor de GDPR) reeds een opinie uitgebracht waarin dit begrip “joint controllers” verder wordt toegelicht en geïnterpreteerd. Algemeen genomen is het correct te stellen dat de **overdracht van gegevens van de ene naar de andere verwerkingsverantwoordelijke van hen beiden “joint controllers” maakt.**

Een niet onbelangrijke toevoeging uit de GDPR is dat elk van de “joint controllers” aansprakelijk is voor de volledige schade die gevorderd wordt door een betrokkene voor niet-overeenstemming met de GDPR en dit onafhankelijk van wat de overeenkomst tussen de twee verwerkingsverantwoordelijken hierover bepaalt (artikel 26, lid 3 GDPR). De overeenkomst tussen de gegevensverantwoordelijken biedt op dit vlak dus geen dekking. **Als men de DNB ook als verwerkingsverantwoordelijke beschouwt, dan biedt de bepaling uit artikel 7 waarin de FSP de DNB vrijwaart, met andere woorden geen dekking voor de aansprakelijkheid over privacy van de betrokken netgebruikers.**

De GDPR treedt weliswaar slechts in voege op 28 mei 2018 en het contract is slechts van toepassing tot 30 juni 2018. De regionale regulatoren denken daarom dat het **belangrijk is om dit uit te klaren in de volgende versie van het modelcontract.**

- In artikel 8 over confidentialiteit vermeldt men dat *“De informatie die door de FSP wordt uitgewisseld met de DNB in het kader van deze overeenkomst dient beschouwd te worden als confidentiële informatie, met uitzondering van de informatie die reeds publiek bekend is. Als uitzondering op deze bepaling, mag de DNB de betrokken informatie **doorgeven aan Elia of aan de bevoegde overheden**”.*

De regionale regulatoren willen erop wijzen dat volgens Art. 6 AVG er **voorwaarden worden gesteld aan de rechtmatigheid van een verwerking:**

- er is toestemming van de betrokkene;
- de verwerking is noodzakelijk op verzoek van overeenkomst;
- de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting;
- de verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van betrokkene of andere natuurlijke personen te beschermen;
- de verwerking is noodzakelijk ter vervulling van een taak van algemeen belang of openbaar gezag;
- de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde.

In de huidige interpretatie van de regionale regulatoren wil dit zeggen dat **tenzij er een informatieverplichting(en) voortvloeit die uitdrukkelijk in de regelgeving is/zijn bepaald⁸** en toegestaan, men **altijd moet beschikken over een mandaat van de netgebruiker ook voor de artikelen** beschreven in artikel 8 naar de TNB toe.

⁸ In Vlaanderen kan dit bijvoorbeeld het Energiedecreet, de bijhorende uitvoeringsbesluiten met inbegrip van de technische reglementen zijn.

3.3. Opmerkingen over artikel 1

3.3.1. Voorwerp van de overeenkomst

Art. 1 §2

Les régulateurs régionaux recommandent de supprimer la phrase « *Les clauses contractuelles liant le FSP aux URD doivent être conformes aux prescriptions du présent contrat. En cas d'incompatibilité, le FSP accepte que les clauses du présent contrat prévalent.* » qui n'est pas correcte sur un plan juridique.

Art. 1165 uit het Burgerlijk Wetboek stelt dat overeenkomsten alleen gevolgen teweeg brengen tussen de contracterende partijen. De DNB moet dus geen rekening houden met wat in contract FSP-DNG staat. De FSP kan trouwens niet aanvaarden dat voorwaarden contract DNB-FSP hoger staan dan voorwaarden in zijn contract met de DNG. Het juridisch principe is dat elk contract evenwaardig is, bijgevolg moet de FSP de bepalingen in beide contracten naleven.

Ce paragraphe suggère une hiérarchie entre les contrats FSP-URD et FSP-GRD alors qu'ils relèvent du même rang légal. Brugel propose de reformuler le paragraphe dans ce sens :

« *Dans le contrat qui le lie à l'URD, le FSP ne doit pas prévoir de dispositions contraires à celles stipulées dans le présent contrat.* »

Art. 1. §4

Les régulateurs régionaux ne voient pas l'utilité de l'ajout de ce paragraphe et préfère qu'il soit retiré du présent contrat :

« *Le présent contrat n'affecte pas les droits et obligations du GRD au niveau des processus d'allocation, de réconciliation et de settlement du marché régulé, en ce compris les tâches du GRD relatives à la mise à disposition des données de comptage validées aux parties prévues dans la réglementation.* »

3.3.2. Définities

De regionale regulatoren stellen zich enkele vragen bij de definitie uit artikel 1.2 :

Definitie « Toegangspunt tot R1 flexibiliteit op het LS distributienet »

- De notie "element" zou moeten verduidelijkt worden. Kunnen hieronder subgemeten installaties of afzonderlijke toestellen zoals een elektrisch voertuig onder vallen? Of catalogeert men dit eerder als "de afname" van het volledige toegangspunt?
- La formulation « *il est matérialisé par le point d'accès (le code EAN de prélèvement) de l'utilisateur du réseau [...]* » ne rencontre pas l'objectif annoncé dans le mail du 17 janvier 2018 dans lequel est précisé « *Par EAN, il ne peut y avoir au maximum qu'un seul FSP offrant des services R1 à ELIA* ». Dans ce contexte, les notions de « point d'accès de prélèvement » ou de « code EAN de prélèvement » devraient être adaptées :
 - La CWaPE ajoute en effet qu', un URD peut disposer en Wallonie d'un point d'accès de type « injection » pour une installation d'une puissance supérieure à 10 kVA.

- De VREG en Brugel gaan akkoord dat het voor productie-installaties of opslageenheden ook mogelijk moet zijn om te kunnen deelnemen met injectiepunten, die waarschijnlijk eerder verbonden zijn met een EAN-code voor injectie.
- De VREG vraagt zich ook af of de notie “service delivery point/SDP” zoals gedefinieerd in MIG-6 niet toepasselijker is om te verwerken in definitie dan de veel algemenere term “toegangspunt”, aangezien “het toegangspunt tot R1” een goed voorbeeld is van een SDP voor flexibiliteit.

Nood aan extra definitie

Les régulateurs régionaux estiment que le texte gagnerait en clarté, si la notion de puissance flexible par point d'accès R1 BT était définie, (voir l'article 3.2).

3.4. Opmerkingen over artikel 3: Voorwaarden

3.4.1. Artikel 3.1 Voorwaarden voor opname in de R1 LS Pool

Voorwaarde b) algemeen

Synergrid stelt dat er slechts één FSP per toegangspunt kan deelnemen aan R1 in het antwoord op vragen van de regionale regulatoren. Dit blijkt echter niet volledig uit de verwoordingen. Dit moet duidelijker geformuleerd worden.

De VREG gaat hier niet volledig mee akkoord, omdat in het kader van de MIG 6 implementatie de VREG van mening is dat **er meer dan 1 FSP zou moeten kunnen deelnemen per hoofdpunt**. Als een netgebruiker beslist om een apart contract af te sluiten voor zijn productie, of in de toekomst voor een aparte afname zoals bijvoorbeeld zijn elektrisch voertuig, afzonderlijk van de rest van zijn aansluiting, dan zou hij moeten kunnen deelnemen met R1 of ander vormen van flexibiliteit en kan hij **hier een andere FSP op aanduiden**⁹, indien hij dit zou wensen. **Het is aan de FRP**, in dit geval de TNB, **om te definiëren** of in het contract dat hij afsluit met de FSP voor het verlenen van de flexibilitiedienst, **of hij deze combinatie op het aansluitingspunt aanvaardt of niet**, maar het mag niet onmogelijk gemaakt worden door de DNB als standaardoptie.

Les régulateurs régionaux recommandent également de modifier la phrase « il y a maximum un point d'accès R1 BT par raccordement au réseau (caractérisé par le code EAN du point d'accès de prélèvement lié à ce raccordement) » dans le sens de la remarque du §3.3.2.

Voorwaarde b) NL Versie

De VREG gaat **niet akkoord** met voorwaarde b) uit artikel 3.1 uit de NL-versie :

*“Er is maximaal één R1 LS toegangspunt **per netaansluiting** (gekenmerkt door de EAN-code van het afnametoegangspunt horende bij deze aansluiting).”*

De Regionale Regulatoren stelden over deze voorwaarde enkele vragen aan Synergrid en uit het antwoord bleek dat het de bedoeling van Synergrid om slechts 1 FSP toe te laten **per toegangspunt** en bijvoorbeeld niet een verschillende FSP voor het elektrisch voertuig en een andere FSP voor de

⁹ Net zoals de netgebruiker dit ook mag doen voor een leverancier (in de toekomst).

batterij of warmtepomp. Volgens de VREG blijkt dit echter niet uit de NL vertaling. **Men zou dit kunnen interpreteren alsof er maar 1 FSP per aansluitingspunt is toegelaten.** Dit zou willen zeggen dat in de situatie van een appartementsgebouw alle appartementen dezelfde FSP moeten nemen en dit is volgens de VREG niet in lijn met de bedoeling van Synergrid. Waarschijnlijk ligt dit aan het vertalingseffect, aangezien dit niet zo uitgesproken is in de FR versie van de voorwaarde.

De VREG begrijpt dat de verwarring zich niet voordoet in de FR versie, maar wil voor de NL-versie toch sterk aanraden om:

- “Per netaansluiting” te schrappen in de NL-versie en te vervangen naar “per toegangspunt”
- Een andere term te kiezen voor de definitie “R1 toegangspunt”, zoals bijvoorbeeld “R1 leveringspunt” of “R1 dienstpunt” (zie 3.3.2).

Voorwaarde e) FR versie

La CWaPE propose dans la version française de reformuler la phrase « L'URD doit avoir un contrat de fourniture avec un fournisseur d'énergie ayant un contrat d'accès avec les GRD [...] », par exemple sous la forme « L'URD doit avoir un fournisseur d'énergie ayant un contrat d'accès avec les GRD [...] » afin de tenir compte de la légalité de la situation des clients passifs .

3.4.2. Artikel 3.2 Criteria voor de afbakening tussen aanmeldings- en aanvraagprocedure

De regionale regulatoren hebben kennis genomen van de motivatie in de toelichtingsnota bij het contract, waarbij Synergrid aangeeft berekeningen te hebben gedaan met een referentiemodel die aantonen dat er in extreme gevallen spanningsproblematieken kunnen ontstaan. De **Regionale Regulators begrijpen dan ook dat Synergrid een procedure wil opzetten om de operationele veiligheid te bewaken** en in dit geval de spanningskwaliteit. De VREG stelde echter verschillende vragen aan Synergrid over de studie, de gemaakte assumpties en het referentiemodel die de regel moeten motiveren. Tot op heden heeft de VREG geen antwoorden ontvangen op deze vragen en kan dan de voorgestelde regel dan ook enkel accepteren voor de voorlopige periode van het contract, d.i. 30/06/2018.

Les régulateurs régionaux soutiennent l'intention de Synergrid de proposer une approche simplifiée par les cas de figure jugés non problématiques. Une telle approche nécessite toutefois de recourir à des seuils dont la fixation devrait reposer sur des règles qui ne puissent être qualifiées d'arbitraires, ce qui parfois n'est pas sans soulever quelques difficultés pratiques.

De regionale regulatoren begrijpen dan ook dat een referentiewaarde nodig is, maar bevelen aan om de waarde van 3 kW flexibel vermogen in de voorgestelde regel te wijzigen. Zowel elektrische voertuigen, als residentiële batterijsystemen hebben een gemiddeld vermogen dat hoger ligt dan 3 kW, terwijl andere technologieën dit niet hebben, omdat het simpelweg over kleinere toestellen gaat. Hierdoor zou **een FSP die focust op R1 met elektrische voertuigen of residentiële batterijsystemen** veel vaker **een studie moeten laten uitvoeren** dan een FSP die focust op flexibiliteit met kleinere toestellen **ook al is het geaggregeerde, ingezette flexibele vermogen** bij de eerste FSP **lager** dan bij de tweede. Het lijkt dan ook opportuun om een waarde te kiezen die hoger ligt en neutraler is tussen technologieën met een groter of kleiner flexibel vermogen.

La CWaPE souligne toutefois qu'elle n'adhère pas à l'explication fournie dans la note explicative, notamment lorsqu'il y est fait mention que « il s'agit de la limite en-deçà de laquelle le raccordement de panneaux photovoltaïques en Wallonie peut se faire sans étude du réseau ».

De regionale regulatoren stellen hier **5 kVA als werkbasis** voor, omdat **deze waarde in C10/11 gebruikt** wordt als **maximaal vermogen** dat een **monofasig productie- of batterijsysteem** mag hebben **in geval van vereenvoudigde aansluitingsprocedure**. Verder wordt de grens van 5 kVA gebruikt als maximaal onevenwicht tussen verschillende fases in geval van een driefasige productie- of batterijsysteem. Deze **grenswaarde** van 5 kVA is ook **uniform over de drie gewesten**. De regionale regulatoren staan ook open voor meer studiewerk of motivatie van Synergrid voor andere waarden naargelang de toestand van de markt en het aantal deelnemers.

Verder maakte een belanghebbende in de consultatie de opmerking dat een opsplitsing in een meldingsprocedure en een aanvraagprocedure mogelijks discriminerend is. De Regionale Regulatoren stellen vast dat de DNB's het eens zijn met de belanghebbende dat **het echte criterium van onderscheid tussen melding en aanvraagprocedure de potentiële impact op het net is**. Teneinde dit criterium te 'vertalen' naar een objectief criterium (iets wat dus goed werkbaar is in de praktijk), werd gekozen voor een technisch onderscheid dat duidelijk vast te stellen is. De motivering hiervoor wordt in de toelichtende nota weergegeven (p. 5, 3 bullets). De regionale regulatoren stellen dat er maar **sprake kan zijn van discriminatie als er een verschillende behandeling is van gelijke situaties**. De situatie onder de technische drempels (max X kW, pax. 15 toegangspunten in straal van 100m) is een andere situatie dan de situatie boven die drempels. Verschillende situaties wordt verschillend behandeld, en dit op basis van een objectief en gerechtvaardigd (cfr. nota) criterium. Dit is volgens de regionale regulatoren geen discriminatie, zolang er duidelijke regels gebaseerd op objectieve criteria vastliggen.

"De grondwettelijke regels van gelijkheid en non-discriminatie sluiten niet uit dat een verschillende behandeling tussen de categorieën van personen ingesteld wordt voor zover ze berust op een objectief criterium en ze op redelijke wijze gerechtvaardigd is. Dezelfde regels verzetten zich overigens tegen een identieke behandeling, zonder enige redelijke rechtvaardiging, van categorieën van personen die zich in situaties bevinden die betreffende de maatregel in kwestie essentieel verschillend zijn. Het bestaan van een dergelijke rechtvaardiging dient te worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de effecten van de bekritiseerde maatregel alsook met de aard van de principes in kwestie; het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden wanneer vastgesteld wordt dat er geen redelijke en evenredige verhouding bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel."

De regionale regulatoren raden Synergrid wel aan om **meer in detail** na te denken en **te beschrijven** over **welke procedure ze zullen volgen indien een aanvraagprocedure zou uitwijzen dat er beperkingen nodig zijn**. De wijze waarop deze beperkingen worden toegepast moet ook **gebaseerd zijn op een objectief criterium** en **duidelijke regels** om niet-discriminatoire te zijn.

3.4.3. Artikel 3.3 Voorwaarden voor activatie

Artikel 3.2 §1

Les régulateurs régionaux se posent des questions sur la faisabilité de l'étude réseau, particulièrement en ce qui concerne la mesure de la tension locale. Le GRD va-t-il placer des appareils Q-Wave chez le client? De regionale regulatoren vragen zich verder af hoe de procedure in detail zal werken en of dit effectief slechts tijdelijke limieten zijn en hoe de DNB dit kan garanderen.

Artikel 3.2 §2

Les régulateurs régionaux trouvent opportun à cet endroit de faire référence aux normes de qualité de la tension EN50160, afin de donner un cadre ou bien d'indiquer des limites de déviation acceptables lors des activations. De regionale regulatoren vinden verder dat de procedure best meer gedetailleerd zou worden bijvoorbeeld in een bijlage van het contract.

3.5. Opmerkingen over artikel 6: Activering & meting van de flexibiliteit

Article 6.2 Rapportage mutuel« Si, suite aux activations R1, le GRD entreprend une campagne de mesures afin d'étudier la qualité de tension ou d'autres critères techniques sur le réseau, il informe le FSP des résultats pour autant que les règles de respect de la vie privée des utilisateurs du réseau le permettent. »

Les régulateurs proposent que des études sur les cabines pourraient également être transmises au FSP dans ce cas dans la mesure où celui-ci respecte la confidentialité des données et informations.

3.6. Opmerkingen over artikel 7: Aansprakelijkheid

Les régulateurs régionaux recommandent de remplacer la phrase « Le FSP ne peut pas réclamer une indemnisation du GRD [...] si une interruption non-planifiée empêche l'activation de la flexibilité chez un URD » par une phrase de type « Le FSP ne peut pas réclamer une indemnisation du GRD [...]si une interruption non-planifiée empêche l'activation de la flexibilité chez un URD, pour autant que cette interruption ne soit pas considérée anormalement longue selon le cadre régional et qu'elle ne soit pas directement imputable à une faute du GDR.

3.7. Opmerkingen over artikel 8: Confidentialiteit

In het algemeen vinden de regionale regulatoren dat dit artikel ook referentie zou moeten maken naar geldende regelgeving over privacy gedurende de looptijd van het contract zoals o.a. de GDPR.

4. Detailopmerkingen

Nr.	Paragraaf /Regel	Regulator	Versie	Opmerking
1	Contract	Allen	FR/ NL	Les Régulateurs s'interrogent sur le sens à encore qualifier la réserve primaire de R1 (plutôt que FCR « Frequency Control Reserve ») alors que dans le contexte de la réserve tertiaire, le contrat FSP-DSO a été adapté de manière à tenir compte de la nouvelle dénomination européenne, à savoir mFRR (plutôt que R3).
2	Aanhef 9	Allen	FR/ NL	« <i>que le présent contrat a pour but de rendre possible la livraison de R1 à partir du réseau de distribution basse tension</i> » Les régulateurs régionaux proposent de remplacer « de rendre possible » par « d'encadrer ». Ce n'est pas le présent contrat qui rendra possible la livraison de R1 à partir du réseau de distribution basse tension. L'objectif du présent contrat est d'encadrer cette activité.
3	Aanhef 10	Allen	FR/ NL	<ul style="list-style-type: none"> Les Régulateurs Régionaux suggèrent de remplacer la phrase « [...] <i>ce point est moins pertinent sur le réseau de distribution haute tension parce que les utilisateurs de réseau n'y sont pas des personnes physiques</i> » par la phrase « <i>Ce point prend d'autant plus d'importance en basse tension que les utilisateurs de réseau y sont dans leur majorité des personnes physiques</i> » ; « <i>qu'en premier lieu, le GRD estime qu'il est indiqué de réglementer les modalités pour la livraison à partir du réseau de distribution basse tension dans un contrat GRD-FSP séparé, pour les raisons suivantes</i> » → Les régulateurs régionaux proposent de remplacer « indiqué » par « nécessaire »
4	Aanhef 11	Allen	FR/ NL	<ul style="list-style-type: none"> Les régulateurs régionaux relèvent que le Règlement général sur la protection des données sera d'application à compter du 25 mai 2018; « [...] <i>pour réglementer la livraison de R1 à partir du réseau de distribution basse tension, dans l'attente d'une meilleure compréhension et des évolutions possibles du cadre réglementaire.[...] Par contre, les GRD estiment qu'un cadre réglementaire spécifique est nécessaire avant de</i>

				<p><i>pouvoir assumer une responsabilité formelle à ce niveau.</i></p> <p>⇒ Les régulateurs régionaux proposent de remplacer « cadre réglementaire » par « cadre réglementaire » ou « cadre légal »</p>
5	Artikel 3.2	CWaPE	FR	<p>Erreur de frappe : « [...] sans que l'approbation de celui-ci [...] »</p>
6	Artikel 3.5 §1	VREG	NL	<p>Referentie naar bijlage werd vergeten.</p>
7	Artikel 5	Brugel	FR	<p>« <i>Si le GRD estime que le moment des essais de pré qualification est inopportun en raison de risques techniques de surcharge ou de qualité de tension sur le réseau de distribution et pour autant le FSP puisse lui-même influencer ce moment, le DNB se concertera avec le FSP et le GRT pour déterminer un autre moment pour ces essais. Nous soulignons</i> »</p> <p>⇒ Oubli de traduction</p>
8	Artikel 5	Allen	FR/NL	<p>We stellen volgende herschrijving voor van de laatste zin van §1 voor de leesbaarheid:</p> <p><i>De DNB maakt deze vraag over aan de FSP, afhankelijk wat van toepassing is volgens art. 3.2, uiterlijk 10 werkdagen na de melding door de FSP van, of samen met de resultaten van de aanvraag voor ofwel samen met de resultaten van de aanvraag voor de deelnemende R1LS toegangspunten de deelnemende R1 LS toegangspunten, naargelang het geval conform art. 3.2.</i></p>

5. Bijlage

- Het voorstel modelcontract DNB-FSP R1 LS – versie NL

20171121_R1_LS_co
ntract_FSP-DNB_NL_

- Consultatierapport van Synergrid

20171120 Comments
R1 LV_Compil_20171:

- Toelichtingsnota Synergrid per brief

Brief Synergrid -
Flexibiliteit op het laa